

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 12 juni 2020

Mål nr

Ö 335-20

PARTER

Sökande

1. Riksåklagaren
Box 5553
114 85 Stockholm

2. SN

3. GA

4. MA

5. ILW

6. LLH

7. KT

Målsägandebitråde för 2–7:

Advokat MF

Motpart

FI

Offentlig försvarare och ombud: Advokat LE

SAKEN

Resning

TIDIGARE AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinges dom 2010-10-28 i mål B 1713-10

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen beviljar resning av Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 28 oktober 2010 i mål B 1713-10 till men för FI och förordnar att målet ska tas upp till ny behandling i hovrätten avseende åtalet för mord.

Högsta domstolen avslår häktningssyrkandet.

LE ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av FI i Högsta domstolen med 245 088 kr. Av beloppet avser 185 749 kr arbete, 8 995 kr tidspillan, 1 326 kr utlägg och 49 018 kr mervärdesskatt.

MF ska få ersättning av allmänna medel för biträdet åt SN, GA, ILW, MA, LLH och KT i Högsta domstolen med 65 737 kr. Av beloppet avser 51 948 kr arbete, 642 kr tidspillan och 13 147 kr mervärdesskatt.

Det ankommer på hovrätten att pröva frågan om FIs ersättningsskyldighet för kostnader för försvaret och målsägandebiträdet i samband med målet efter dess återupptagande.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Riksåklagaren har yrkat att Högsta domstolen ska bevilja resning till nackdel för FI och förordna att målet ska tas upp på nytt av hovrätten för prövning av ansvarsfrågan avseende åtalet för mord. Om Högsta domstolen beviljar resning har riksåklagaren yrkat att FI ska häktas. Målsägandena har anslutit sig till riksåklagarens resningsansökan.

FI har motsatt sig yrkandena.

BAKGRUND

FI åtalades i april 2010 för mord begånget i maj 2008. Enligt gärningsbeskrivningen hade FI gemensamt och i samförstånd med MD samt eventuellt ytterligare personer uppsåtligen berövat 70-åriga KN livet genom att, i dennes bostad i Kastberga i Eslövs kommun, utsätta honom för omfattande misshandel och därefter lämna honom bakbunden med en jacka knuten runt huvudet. Ytterligare två personer, bröderna MI och KI, var misstänkta för delaktighet men åtalades inte.

KNs anhöriga biträdde åtalet och yrkade skadestånd.

FI och MD förnekade gärningen och motsatte sig skadeståndsyrkandena.

Tingsrätten ogillade i maj 2010 åtalet för mord mot de båda tilltalade men dömde MD för bl.a. försök till grov stöld.

I oktober 2010 fastställde hovrätten tingsrättens ogillande dom såvitt avsåg FI. Hovrätten ändrade domen gällande MD på så sätt att han dömdes för mord.

Domen fick laga kraft. MD blev i december 2017 villkorligt frigiven från det fängelsestraff som han ådömdes.

Den 18 januari 2019 har förundersökningen om mord återupptagits och där- efter har ett flertal personer – däribland MD, KI och MI – lämnat nya uppgifter om vilka personer som var delaktiga i gärningen. KI och MI har återigen delgetts misstanke om mord och de häktades av Lunds tingsrätt i december 2019 såsom på sannolika skäl misstänka för delaktighet i gärningen.

SKÄL

Bestämmelserna om resning

1. Enligt 58 kap. 3 § första stycket 2 rättegångsbalken får resning beviljas till men för en tilltalad som frikänts, om det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än ett år och det åberopas någon omständighet eller något bevis som inte tidigare har förebringats och vars förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade dömts för brottet. Enligt andra stycket får resning inte beviljas på grund av någon ny omständighet eller något nytt bevis, om inte parten gör sannolikt att omständigheten eller beviset inte hade kunnat åberopas i rättegången, eller att parten annars har haft giltig ursäkt för att inte göra det.

2. Av 58 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken följer att en ansökan om resning till men för den tilltalade ska göras inom ett år från det att sökanden fick kännedom om det förhållande som ansökan grundas på.

Är nyhetskravet uppfyllt?

3. För resning enligt den nu aktuella bestämmelsen fordras alltså att det åberopas någon omständighet eller något bevis som inte tidigare har lagts fram. Syftet med det s.k. nyhetskravet är att förhindra att det sker en omprövning av bevisvärderingen på extraordinär väg.

4. Med bevis som inte har lagts fram avses bl.a. ett nytt bevismedel, t.ex. ett nytt vittne som inte har hörts tidigare. Det kan också vara fråga om ett nytt bevisfaktum, t.ex. nya uppgifter från en tidigare hörd person. Det krävs att uppgifterna har prövats av domstol för att nyhetsvärdet ska anses förlorat. Det betyder att rätts- eller bevisfakta inte förlorar egenskapen att vara nya av det skälet att de har förekommit i förundersökningen (jfr Thorsten Cars, Om resning i rättegångsmål, 1959, s. 170).
5. Enbart en sammanställning och bearbetning av det bevismaterial som har förelegat i rättegången eller en fortsatt utveckling av synpunkter som har framförts i målet är i princip inte att anse som nya omständigheter eller bevis. Detta utesluter dock inte att en systematiskt genomförd sammanställning och granskning av ett redan tidigare åberopat bevismaterial kan anses utgöra ny utredning när den ses i ljuset av andra nya omständigheter eller bevis (se NJA 1975 C 125 och NJA 2018 s. 163 p. 26).
6. Som grund för ansökan om resning har riksåklagaren åberopat uppgifter från fem personer som har hörts i den återupptagna förundersökningen. Dessa är MD, KI, MI och RI samt CB. Eftersom MD, som är den ende som hördes om gärningen i det ursprungliga brottmålet, helt har ändrat sina uppgifter och då övriga personer inte hördes i denna del uppfyller denna bevisning nyhetskravet.
7. Riksåklagaren har även åberopat en telefonanalys som bl.a. innehåller uppgifter om positionering av vad som påstås vara FIs telefon. Uppgifter om denna telefons positionering åberopades redan i brottmålet. Analysen bygger dock även på nya uppgifter om andra personers telefoner. De nya uppgifterna har jämförts och sammanställts med tidigare uppgifter så att ett nytt underlag för slutsatser har uppkommit. Även telefonanalysen uppfyller nyhetskravet.

Finns det giltig ursäkt?

8. De nya uppgifter som har lämnats av de personer som har hörts i den återupptagna förundersökningen har lämnats relativt nyligen och kunde således inte åberopas vid den ursprungliga rättegången. Kravet på giltig ursäkt är därför uppfyllt i den delen.

9. Kravet är även uppfyllt när det gäller telefonanalysen. Den har blivit relevant först sedan några av de hörda personerna berättat bl.a. att de var tillsammans med FI på KNs gård vid tiden för gärningen.

Har den nya bevisningen åberopats i rätt tid?*Tillämpningen av ettårsfristen*

10. I detta fall är det riksåklagaren som har gett in resningsansökan. Ettårsfristen ska då räknas från det att en åklagare som är underställd riksåklagaren får kännedom om det förhållande som ansökan grundas på (se NJA 1974 s. 595). Vad som ska förstås som kännedom kan variera beroende på omständigheterna i det enskilda fallet.

11. I fall som det aktuella krävs det alltså att åklagaren rent faktiskt får kännedom om förhållandet. När det gäller nya eller ändrade uppgifter krävs för att kännedom ska anses föreligga att uppgifterna har lämnats och därtill att de har konkretiserats på ett sådant sätt att det finns skäl att beakta dem. Det är alltså inte tillräckligt att en person säger sig vara beredd att lämna uppgifter som kan vara av betydelse.

12. Om de nya uppgifterna lämnas som ett tips till polisen utan att åklagaren kontaktas innebär det inte att ettårsfristen börjar löpa. Det får förutsättas att konkreta uppgifter som polisen bedömer vara av betydelse utan dröjsmål vidarebefordras till åklagare för ställningstagande till uppgifterna,

och i förlängningen till om förundersökningen ska återupptas eller utvidgas (jfr 58 kap. 6 a § rättegångsbalken).

När har ettårsfristen tidigast börjat löpa i detta fall?

13. Det första polisförhøret med MD i den återupptagna förundersökningen hölls den 18 januari 2019 och ansökan om resning gavs in till Högsta domstolen den 15 januari 2020, alltså inom ett år från förhøret.

14. Den kontakt som MD tog per telefon med åklagaren strax före jul 2018 innebar inte att åklagaren fick sådan kännedom om innehållet i dennes ändrade uppgifter att ettårsfristen började löpa (se p. 11).

15. Detsamma gäller i fråga om vissa kontakter som RI tidigare hade med polisen. Det tips som lämnades av honom redan i september 2017 – om att MD var beredd att lämna vissa nya uppgifter om FIs delaktighet – föranledde inga ytterligare åtgärder eftersom RI därefter inte gick att nå. Hans uppgifter till en av utredarna i oktober 2018 om att MD ville komma till polisen och namnge övriga gärningsmän besvarades genom att han uppmanades att be MD komma in för förhör tillsammans med sin advokat. Det kom att ske i januari 2019. Åklagaren fick inte kännedom om RIs kontakter i samband med att de skedde, utan först sedan förundersökningen hade återupptagits med anledning av MDs nya uppgifter.

16. Åklagaren har således först i och med polisförhøret med MD den 18 januari 2019 fått sådan kännedom att ettårsfristen har börjat löpa.

Samtliga nya uppgifter har åberopats i rätt tid

17. MDs nya och ändrade uppgifter har alltså inte framkommit tidigare än ett år före ansökan om resning. RIs nya uppgifter om vad han hade fått höra direkt från FI, KI och MI lämnades först i senare förhör med honom. Det har inte ifrågasatts att den i övrigt nya utredningen i form av nya bevispersoner

framkommit inom fristen. Den nya muntliga bevisningen har således i samtliga fall åberopats i rätt tid. Detsamma gäller i fråga om telefonanalysen, som utfördes i december 2019.

18. Det finns alltså inte något hinder för riksåklagaren att i resningsärendet åberopa de uppgifter som de fem hörda bevispersonerna har lämnat i den återupptagna förundersökningen och telefonanalysen.

Närmare om bevisvärderingen vid resningsprövningen

19. Vid bedömningen av vilken betydelse den nya bevisningen skulle ha haft om den hade funnits redan vid rättegången i hovrätten ska de omständigheter och den bevisning som presenterades där värderas på det sätt som har kommit till uttryck i hovrättens dom. Någon fristående omvärdering får alltså inte ske. Prövningen ska dock ske objektivt av domstolen i resningsärendet, varvid resningsdomstolen ska fråga sig hur den nya utredningen skulle kunna antas ha inverkat på bedömningarna i brottmålet. (Se bl.a. NJA 2010 s. 295 p. 16 och NJA 2011 s. 254 p. 16.)

20. Detta hindrar inte att vissa omständigheter och bevis ges en annan betydelse i ljuset av den nya utredningen och att de alltså i den meningen ska värderas annorlunda (se NJA 2013 s. 931 p. 4, 19 och 26).

21. Vid bedömningen av om ny bevisning sannolikt skulle ha lett till att den mot vilken resning söks hade dömts för brottet måste, i resningsärendet, också rimlig hänsyn tas till att muntlig bevisning knappast kan fullt ut värderas i bevishänseende utan att först prövas i en kontradiktorisk rättegång med möjligheter till motförhör.

22. När en person ändrar sin tidigare berättelse finns det skäl att vid bevisvärderingen beakta bl.a. att olika uppgifter har lämnats vid olika tillfällen och den tid som har förflutit mellan de båda utsagorna. Även de motiv som kan tänkas ligga bakom personens ändrade inställning och den förklaring

som han eller hon lämnar till de nya uppgifterna bör beaktas. (Se NJA 2013 s. 75 p. 9 och NJA 2011 s. 254 p. 18.)

23. När det är fråga om resning till nackdel för en tidigare tilltalad, måste prövningen av ansökan också ske restriktivt. Orubblighetsprincipen är starkt styrande i denna situation. Det har ansetts krävas ett mera avgörande nytt material för att bevilja resning till nackdel för den tilltalade än vid en ansökan till förmån för den tilltalade (se bl.a. NJA 1998 s. 321, NJA 2001 s. 687 och NJA 2016 s. 851 p. 3).

Hovrättens bevisvärdering

24. Hovrätten fann det utrett att gärningarna mot KN hade ägt rum någon gång under tiden den 12 maj 2008 strax efter kl. 17.30 till påföljande dag omkring kl. 10.00. Det var vidare utrett att KN hade utsatts för en mycket omfattande misshandel och att den sannolika dödsorsaken var ett samspel mellan en varierande grad av kvävning och en försvårad andning till följd av att han bakbundits i kombination med följderna av en hjärtsjukdom, skadorna på kroppen och mental stress. Det ansågs även utrett att gärningsmännen hade tagit sig in i KNs bostad i avsikt att stjäla och att det rört sig om minst två gärningsmän.

25. Hovrätten ansåg det vidare – främst genom viss teknisk bevisning i form av fingeravtryck och skoavtryck – utrett att MD hade varit inne i KNs bostad. MM, som då var gift med MD, berättade om vad hon hade hört om hans inblandning under en diskussion inom familjen. Genom hennes uppgifter och den tekniska utredningen fann hovrätten det också utrett att MD hade varit delaktig i misshandeln av KN. Med hänsyn till omständigheterna kring gärningen – varvid det bl.a. beaktades det hjälplösa tillstånd som den svårt misshandlade KN hade lämnats i – ansåg hovrätten att det även var utrett att MD som medgärningsman uppsåtligen hade berövat KN livet.

26. När det gällde FIs inblandning i gärningen konstaterade hovrätten att det saknades teknisk bevisning som knöt honom till brottsplatsen. Bevisningen mot honom bestod i huvudsak av att MM i sitt vittnesmål hade lämnat uppgifter om att också han hade varit på platsen och deltagit i misshandeln av KN.

27. Hovrättens slutsats var att dessa vittnesuppgifter var graverande för FI. På grund av uppgifternas bristande detaljnivå när det gällde honom och risken för missförstånd ansågs åtalet dock inte kunna bifallas, eftersom annan utredning som band FI till gärningen saknades.

Den nya bevisningen

28. Den nya bevisningen utgörs som framgått bl.a. av uppgifter som har lämnats av MD, KI och MI. Dessa har berättat att de tillsammans med FI åkte till KNs gård och att syftet var att göra inbrott. De har även berättat om vad som föregick händelsen, vad som hände på gården och vad som hände dagarna efter.

29. Åklagaren har även åberopat nya uppgifter från CB, FIs tidigare hustru, som nu har berättat om att FI – i anslutning till förhandlingen i hovrätten – erkände för henne att han var inblandad i gärningen och att han hade deltagit i våldsutövningen mot KN. Därutöver har riksåklagaren åberopat uppgifter från MDs bror, RI, som har uppgett att han har fått berättat för sig vad som hände på gården direkt från var och en av de utpekade gärningsmännen.

30. Den åberopade telefonanalysen innehåller uppgifter om positionering av vissa av de inblandades telefoner under tiden kring mordet.

Skulle den nya bevisningen sannolikt ha lett till en fällande dom?

31. Frågan är om FI sannolikt skulle ha dömts för mord, om det vid prövningen i hovrätten hade tagits hänsyn också till den nya utredningen.

32. MD, KI och MI uppger i de nya förhören – till skillnad från under den ursprungliga förundersökningen – att de var tillsammans med FI på KNs gård vid gärningstillfället och att syftet var att göra inbrott. Det kan vidare konstateras att de i stort har lämnat samstämmiga och detaljerade uppgifter om vad som ska ha inträffat före och efter gärningen och vilken roll som FI hade.

33. MD har förklarat att han på senare tid har mått psykiskt dåligt över gärningen och att han därför nu vill berätta sanningen. Av utredningen i målet framkommer emellertid även uppgifter om att han och hans anhöriga har utsatt bl.a. FI för hot och misshandel i syfte att MD skulle få del av det skadestånd som FI erhöll på grund av att han satt häktad i brottmålet. Det går därför inte att helt utesluta att de av MD nu lämnade uppgifterna har lämnats till polisen i syfte att hämnas. Hans uppgifter ger dessutom intryck av att han har försökt tona ner sin egen roll. Det finns av den anledningen skäl att värdera de nya uppgifterna med viss grad av försiktighet. Detsamma gäller uppgifterna från hans bror, RI.

34. Samtidigt går det inte att bortse från att ett försök att pressa FI på pengar från skadeståndet är väl förenligt med påståendet att denne var delaktig i mordet, men – till skillnad mot MD – inte behövde avtjäna något straff.

35. MD och RI har inte bara lämnat uppgifter om FIs delaktighet. Genom deras uppgifter har även de yttre omständigheterna i anslutning till gärningen kunnat klarläggas ytterligare. MD har också berättat om sin egen delaktighet. MDs och RIs uppgifter bör sammantagna tillmätas en inte oväsentlig betydelse.

36. KI och MI har inte lämnat någon direkt förklaring till varför de nu berättar om sin egen och FIs inblandning i gärningen. Det kan konstateras att deras uppgifter inte bara är ofördelaktiga för FI utan även för MD och personer i dennes närhet, vilket talar mot att de, som har påståtts, skulle ha lämnat uppgifterna på uppdrag av eller efter hot från MD eller dennes familj. De nya förhören ger vidare intrycket av att KI och MI snarare har lämnat sina versioner av det inträffade i takt med och som en följd av att de har konfronterats med uppgifter från den nya utredningen som pekade på deras egen delaktighet i brottet. Invändningarna om att förhören är bristfälliga får inte stöd av utredningen.

37. Vid den bedömning som ska göras gällande bevisvärdet av deras uppgifter går det inte att bortse från att såväl KI som MI kan ha lämnat uppgifter som är besvärande för FI i syfte att tona ner eller förringa sina egna roller. Det går inte att bortse från att de nu är häktade som misstänkta för delaktighet i gärningen och står inför hot om långa fängelsestraff. Detta gör att det även här finns anledning till en viss grad av försiktighet vid värderingen av uppgifterna.

38. Vid en sådan värdering kan emellertid konstateras att det inte framkommit något skäl för dem att beskylla FI för ett brott som han inte har begått. Deras uppgifter innebär också att de, åtminstone i viss utsträckning, avslöjar sin egen och varandras inblandning i ett synnerligen allvarligt brott. Det talar för att deras uppgifter är riktiga.

39. Påståendet att FI var på platsen och deltog i misshandeln får även stöd av vad CB har berättat. Uppgifterna bör värderas med beaktande dels av att hon deltog som åhörare vid förhandlingen i hovrätten, dels av att hon dröjt länge med att lämna dessa. Hennes förklaring – att hon på grund av rädsla för FI inte har vågat lämna uppgifterna tidigare – får ses i ljuset av att FI nu har dömts till ett längre fängelsestraff för brottslighet riktad mot henne. Att hon

dröjt med att lämna uppgifterna får därvid begränsad betydelse vid bedömningen. Det saknas vidare stöd för att uppgifterna skulle ha tillkommit efter påtryckning från MDs och RIs sida. Även om hon intar en målsägandeställning gentemot FI avseende allvarlig brottslighet har det inte framkommit något rimligt motiv för henne att sanningslöst utpeka FI som gärningsman för den nu aktuella gärningen. Hennes uppgifter bör därför tillmätas betydelse.

40. Till detta kommer att de nu hörda personernas nya uppgifter är väl förenliga med vad som har framkommit genom telefonanalysen och de slutsatser om bl.a. de aktuella personernas rörelsemönster och kontakter som kan dras av analysen.

41. Detsamma gäller uppgifternas förenlighet med den utredning som lades fram i rättegången när det gäller t.ex. detaljer kring våldsutövningen mot KN samt vad avsikten med och upptakten till besöket på KNs gård synes ha varit. Uppgifterna står också i överensstämmelse med hovrättens slutsatser i fråga om bl.a. antalet gärningsmän och tidpunkten för gärningen. Slutligen bör även de uppgifter som MM lämnade vid tingsrätten – om bl.a. FIs delaktighet och vad som enligt hennes vittnesmål inträffade vid det familjemöte som ägde rum efter händelsen – bedömas i relation till den nya bevisningen. Det gäller också hennes uppgifter om de fyra personer som hon uppfattade hade deltagit i gärningen, vilka stämmer överens med de nya uppgifterna.

42. Vad som nu har sagts innebär att bevisningen för påståendet att FI var på brottsplatsen och deltog i våldsutövningen mot KN har stärkts väsentligt genom den nya utredningen.

43. Sammantaget är därför utredningen i målet sådan att tillräckligt mycket talar för att hovrätten med beaktande av den nya bevisningen skulle ha funnit det utrett att FI varit på KNs gård den aktuella kvällen och deltagit i våldsutövningen mot honom. Bedömningen skulle mot denna bakgrund sannolikt ha blivit att FI genom sitt agerande tillsammans och i samförstånd med MD och

eventuellt andra medgärningsmän var delaktig i att uppsåtligen ha berövat KN livet (jfr p. 25). Även med beaktande av den restriktivitet som ska prägla prövningen vid resning till men för den tilltalade är den nya bevisningen och omständigheterna i målet därmed sådana att det visserligen inte är klarlagt men ändå sannolikt att FI skulle ha dömts för mordet om den nya bevisningen hade åberopats i rättegången.

Slutsats

44. I enlighet med det anförda ska resning beviljas till men för FI i fråga om ansvar för mord. Enligt 58 kap. 7 § rättegångsbalken ska målet tas upp på nytt av hovrätten.

Häktningsfrågan

45. Med hänsyn till att FI för närvarande avtjänar ett längre fängelsestraff för annan brottslighet saknas det skäl för Högsta domstolen att besluta om att han ska häktas i resningsärendet.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Anders Eka, Kerstin Calissendorff, Eric M. Runesson, Stefan Reimer (referent) och Cecilia Renfors
Föredragande justitiesekreterare: Cecilia Andgren